Liikennekaari-hallituksen esitys

Perustuslakivaliokunta
18.10.2016

LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖ

Mistä liikennekaaressa on kyse?

- Liikennemarkkinoita koskeva tieto digitaaliseksi, avoimeksi ja yhteen toimivaksi
- Asiakkaalle uusia ja parempia palveluita → itsepalvelusta todelliseen palveluun
- Uusia liiketoimintamahdollisuuksia yrityksille
- Lupajärjestelmän keventäminen
  - Markkinoille tulon helpottaminen
  - Toimintaa koskevien vaatimusten keventäminen
- Säästöjä!
  - Yhteiskunnalle, asiakkaalle ja yrityksille

Liikenne merkittävä markkina, paljon kysyntäpotentiaalia

Kuva: Liikennepalveluiden kokonaismarkkinat vuonna 2013

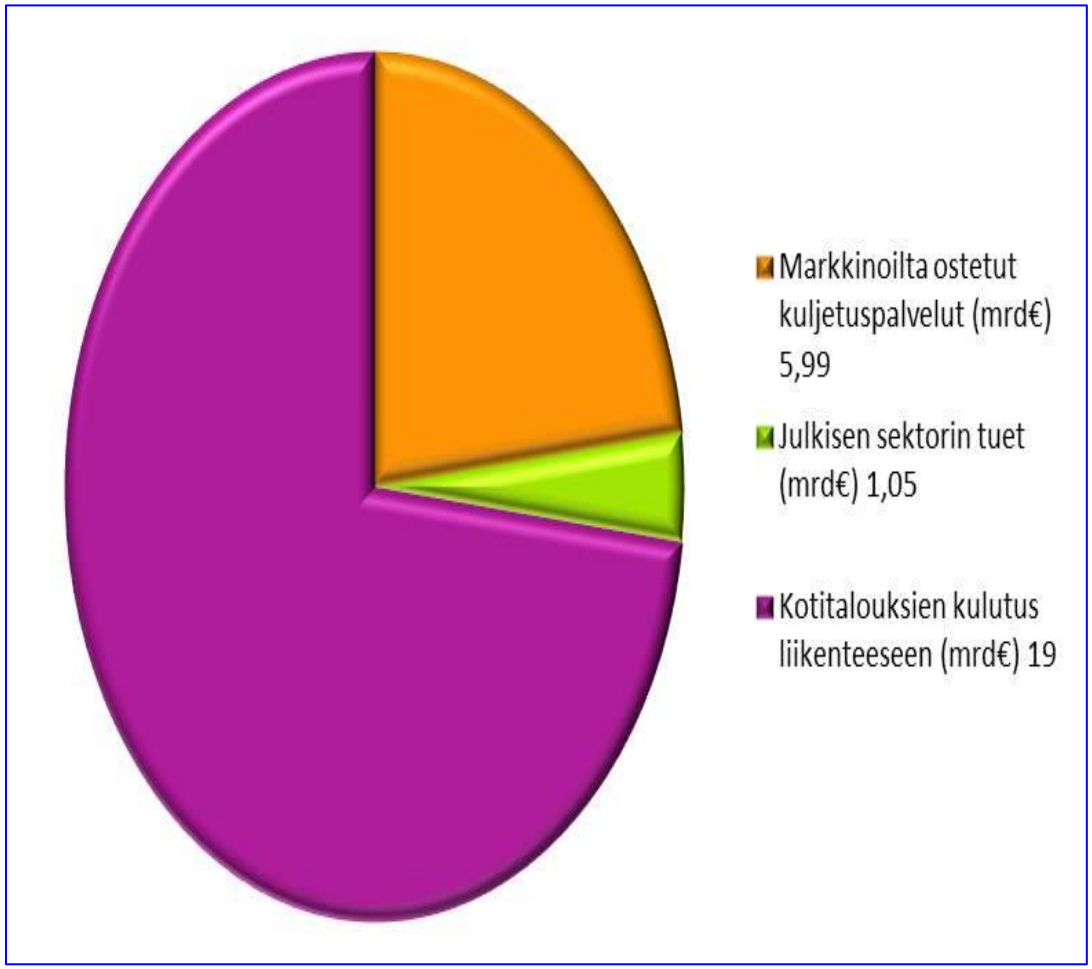

Henkilöliikenteen jakauma
- Henkilöauto 84 %
- Linja-auto 6,5 %
- Rautatiet 5,7 %
- Lentoliikenne 1,7 %
- Taksit 1,4 %

Julkisen liikenteen suoritetilasto 2013

Julkisen liikenteen liikevaihdot ja julkisen hallinnon osuudet

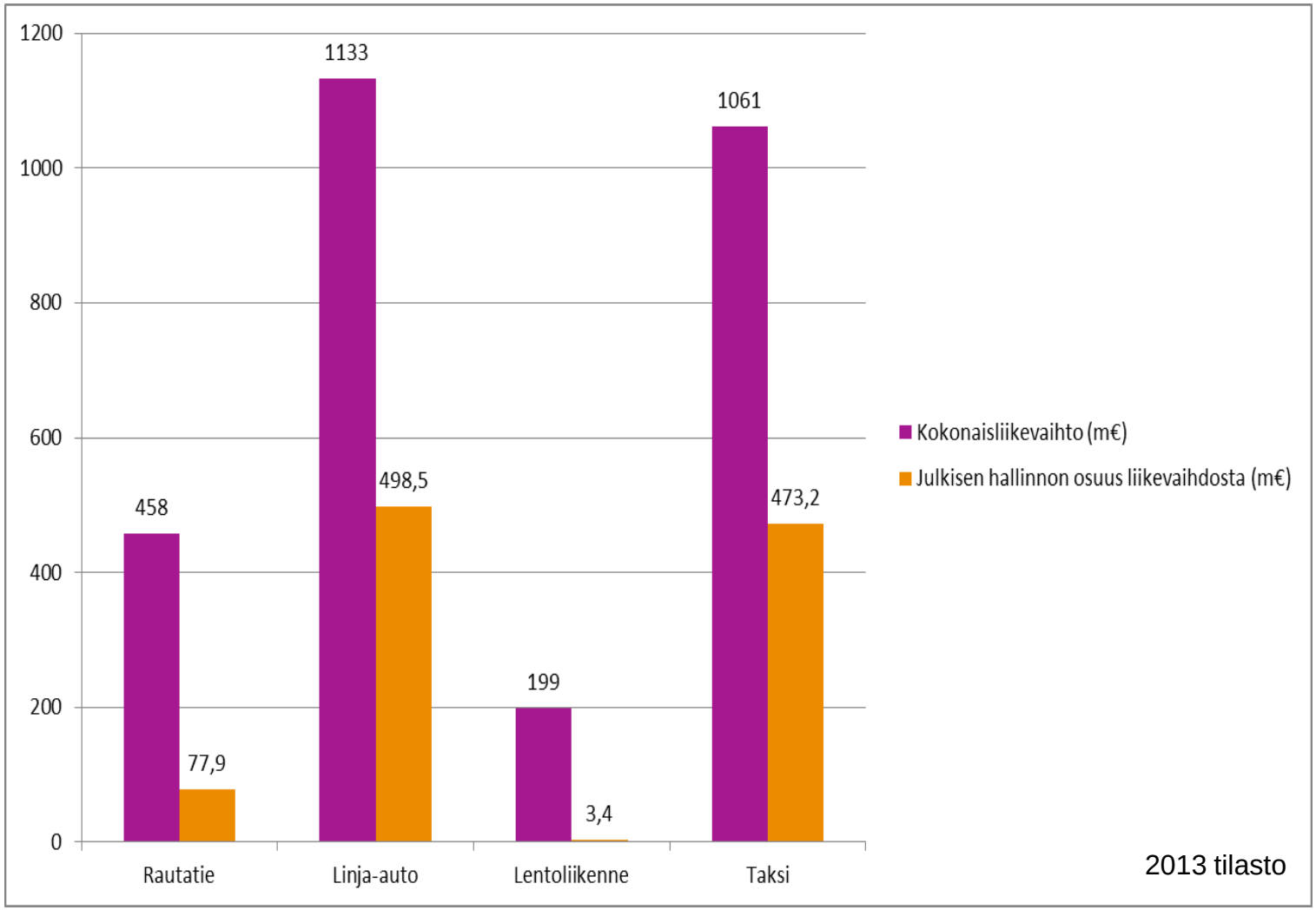

Liikennekaari

Paremmat ja joustavammat palvelut

PALVELUT

MaaS-operaattorit, sovellukset, kyydinvälitys yms.

Tiedon hyödyntäminen ja sääntely

TIETO

Digitaalisten palveluiden mahdollistaminen: ohjelmointirajapinnat, avoin data, tiedon yhteentoimivuus

Kevyempi sääntely ja markkinoille pääsy

Liikenne- ja viestintäverkot

Liikennekaari-hallituksen esityksen keskeinen sisältö

18.10.2016

LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖ

Liikenteen digitalisaation edistäminen

- Tieto on viides liikennemuoto!
- Suomella mahdollisuus olla maa, jossa kehitetään uusia tiedon käyttöön perustuvia palveluita ja liiketoimintamalleja
- Toistaiseksi olemassa on vain vähän säännöksiä, joiden tavoitteena on edistää tiedon käyttöä
  - Liikennekaaressa ensimmäiset askeleet
- Liikkumispalvelun tarjoajan on avattava **olennaiset tiedot** muiden palveluntarjoajien saataville
  - Mm. reitit, aikataulut, pysäkit, hinnat, palveluiden saatavuus ja esteettömyystiedot
  - Täsmennetään valtioneuvoston asetuksella, erilaisissa palveluissa olennaisia eri tiedot
- Sama tieto täytyy avata vain kerran

Tiedolla matkaan

Helpotetaan matkaketjujen muodostamista ja yhteentoimivien lippu- ja maksujärjestelmien kehittämistä ja käyttämistä

- Mahdollistetaan, että kolmas osapuoli (kuten MaaS –operaattori) voi myydä kertalipun ja muodostaa matkaketjun ovelta ovelle
  - Kohdistuu luvanvaraisiin henkilöliikenteen toimijoihin
  - Tarjottava vähintään kertalipputuote tai mahdollisuus varata yksittäinen (taksi)matka
  - Toteutettava kevyesti esim. mobiililippuna tai QR-koodilla
  - Helpotuksia erityisesti pienille toimijoille
- Suljetuista ja paikallisista lippujärjestelmistä yhteen toimiviin online –järjestelmiin
  - Julkisten hankintojen kautta vain yhteen toimivia lippu- ja maksujärjestelmiä
  - Auttaa tulevaisuudessa matkaketjujen laajentamista myös kansainvälisesti

Kasvu ja uudet palvelut

Nykyisen ja uuden liiketoiminnan kehittämisestä ja uusien yritysten perustamisesta helpompaa

- Liikennekaaressa mahdollistetaan nykyiset, uudet ja tulevat liikennepalvelut.
- **Kaikille toimijoille vähemmän velvollisuuksia.** Pykälien määrä vähenee: ennen 170, nyt 78.
- Selkiytetään eri toimijoiden asemaa ja velvollisuuksia: kuljetuspalvelut, välityspalvelut, liikennepalvelut, liikkumispalvelut ja yhdistämispalvelut.

Suomi-lisät pois

- Henkilöliikennettä harjoittamiseen linja-autolla tarvitaan jatkossa vain yksi lupa, henkilöliikennelupa.
    - Luovutaan joukkoliikenteen reittiliikenneluvasta ja kutsuliikenneluvasta. Tiedot liikenteestä saadaan muutoinkin.

➢ Näin helpotetaan yrittäjyyttä, mutta säilytetään toimivaltainen viranomaisen toimintamahdollisuudet

- Yksinoikeuden asettaminen jatkossakin mahdollista (=PSA-suoja).
- Ilmoitettava toiminnan aloittamisesta ja muutoksista 60 päivää aikaisemmin Liikennevirastolle.

- Tavaraliikenteessä nostetaan luvanvaraisuuden raja EU-minimitasolle eli 3,5 tonniin.
- Kaupallista tavaraliikennettä harjoittavien ajoneuvojen ja ajoneuvoyhdistelmien (pakettiautojen) on rekisteröidyttävä Trafiin.
- Enintään 60 km tunnissa kulkevat traktorit vapautetaan luvanvaraisuudesta.

Taksiliikenne (1/2)

- **Taksiliikenteen harjoittajalla oltava taksi-, henkilö- tai tavaraliikennelupa**
  - Poikkeus lupavelvollisuudesta vain kunnan, julkisyhteisön ja konsernin sisäisiin kuljetuksiin sekä kunnan/julkisyhteisön omiin sosiaali- ja terveyspalveluihin.
  - Lupa toimijakohtainen, lisäksi kuljettajalla oltava ajolupa.
- **Kiintiöt poistuvat ja Trafi vahvistaa enimmäishinnan vain, jos välttämätöntä (=jos hinnat muuttuvat kohtuuttomiksi)**
- **Taksiliikenneluvan saamisen edellytykset:**
  - Hyvämaineisuus (esim. ei talousrikostuomioita)
  - Vakavaraisuus (esim. ei vero- tai vakuutusmaksulaiminlyöntejä)
  - Tosiasiallinen ja pysyvä toimipaikka Suomessa (esim. suomalainen Y-tunnus)
- **Toiminnan harjoittamisen vaatimukset:**
  - Ennen matkan alkua kerrottava arvio kokonaishinnasta. Lisäksi Trafilla oikeus antaa määräyksiä enimmäishinnasta, jos hinnat nousevat kohtuuttoman korkeiksi.
  - Tiedonantovelvollisuus: toiminta-alue (asemapaikka), palveluajat (päivystys), esteettömät palvelut, maksutavat, ohjeet asiakaspalautteen antamiseksi, menettely virhetilanteissa.

Taksiliikenne (2/2)

- **Taksinkuljettajan pätevyys: Ajolupa (voimassa 5 vuotta)**
  - Vähintään vuotta aikaisemmin saatu B-luokan ajo-oikeus
  - Ajokorttilain mukaiset vähintään C-luokan ajokortin terveysvaatimukset
  - Puhdas rikostausta (nykyisinkin kuljettajana toimimisen estävät teot sekä uusia rikosnimikkeitä, jotka vastaavat lasten kanssa työskentelevien henkilöiden rikostaustavaatimuksia ja lisäksi mm. liikennerikokset)
- **Työnantaja** vastaa siitä, että
  - Taksinkuljettajalla on ajolupa
  - Riittävä vuorovaikutus ja kielitaito
  - Kyky avustaa toimintarajoitteisia
- **Ajoneuvo:** Velvollisuus rekisteröidä ajoneuvo Suomen ajoneuvorekisteriin
- **Trafin tehtävät:**
  - Lupa- ja rekisteriviranomainen, tarkistaa ajoluvan ehdot
  - Voi antaa määräyksiä hinnan ilmoittamisesta sekä tarvittaessa enimmäishinnasta, jos hinnat nousevat kohtuuttoman korkealle
  - Velvollisuus seurata markkinoiden kehitystä

Perustuslakinäkökulma

- Liikenneala on hyvin säännelty (yrittäjien luvat, kuljettajien luvat, taksikiintiöt jne).
  - ➢Liikennekaari keventää toimintaa koskevia vaatimuksia, lukuunottamatta
    - taksinkuljettajan rikostausta
    - tiedon avaamista koskeva sääntely
  - ➢Painava yhteiskunnallinen tarve

- Liikennekaarella delegoidaan määräyksenantovaltaa Trafille.